

KANTELOT

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 9.6.2025 osoittamassaan kantelussa maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin ja ministeriön virkamiesten menettelyä turkiseläinten hyvinvoinnista annettavan valtioneuvoston asetuksen (jäljempänä turkisasetus) valmistelussa. Lisäksi kantelija arvostelee samana päivänä lähettämässään toisessa kantelussa entisen maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvisen menettelyä eläinten hyvinvoinnista annetun lain valmistelussa.

Kantelijan mukaan maa- ja metsätalousministeriö on menetellyt säädösvalmistelussa lain ja hyvän hallinnon periaatteiden vastaisesti sekä laiminlyönyt eduskunnan tiedonsaantioikeuden. Kantelijan 31.7.2025 lähettämässä lisäkirjeessä viitataan ensimmäisen kantelun tueksi Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) raporttiin, jonka mukaan turkiseläinten kasvatusta nykyisenkaltaisissa häkeissä tulisi lopettaa.

Kantelut käsitellään yhdessä, koska ne liittyvät osin toisiinsa.

SELVITYS

Asiassa on pyydetty maa- ja metsätalousministeriöltä selvitys, jonka se toimitti 1.10.2025 (VN/22126/2025). Selvitys lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän ratkaisun mukana.

Käytettävissäni on lisäksi ollut maa- ja metsätalousministeriön 26.9.2025 toimittama selvitys toimenpiteistä, joihin se ilmoittaa ryhtyneensä oikeuskanslerin aikaisemman ratkaisun (oikeuskanslerin päätös dnro OKV/444/10/2025) johdosta.

RATKAISU

1 Säädökset

Suomen perustuslain 3 §:n 1 momentin mukaan lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Perustuslain 45 §:n 1 momentin mukaan kansanedustajalla on oikeus tehdä ministerin vastattavaksi kysymyksiä tämän toimialaan kuuluvista asioista. Kysymysten tekemisestä ja niihin vastaamisesta säädetään eduskunnan työjärjestyksessä.

Perustuslain 47 §:n 1 momentin mukaan eduskunnalla on oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot. Asianomaisen ministerin tulee huolehtia siitä, että valiokunta tai muu eduskunnan toimielin saa viipymättä tarvitsemansa viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tiedot.

Perustuslain 68 §:n 1 momentin mukaan kukin ministeriö vastaa toimialallaan valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelusta ja hallinnon asianmukaisesta toiminnasta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023, jäljempänä eläinten hyvinvointilaki) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitalta. Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

Eläinten hyvinvointilain 33 § sisältää säännökset pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista. Saman lain 37 §:ssä säädetään pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston

asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pysyvän pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menettelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta.

2 Arviointi

2.1 Entisen maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvisen menettely (OKV/1329/10/2025)

Kantelussa epäillään entisen maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvisen laiminlyöneen asianmukaisen vaikutusarvioinnin tekemisen osana eläinten hyvinvointilain valmistelua ja näin ollen myös eduskunnan tiedonsaantioikeuden. Kantelija kiinnittää huomiota erityisesti hallituksen esityksen taloudellisiin vaikutuksiin, joihin ei sisälly mainintaa lisäkustannuksesta turkiseläinkehitykselle, ja arvioi osaltaan asian näin liittyvän turkisasetuksen valmistelussa epäilemiinsä väärinkäytöksiin säädöstason osalta (OKV/1327/10/2025).

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa selvityksessään, että hallituksen esitykseen liittyneessä vaikutusarvioinnissa on huomioitu tiedossa olleet kustannusvaikutukset. Koska osa uudistuksesta aiheutuvista kustannuksista tarkentuu vasta asetuksella, ei niitä ole ollut mahdollista etukäteen arvioida. Turkiseläinten pitopaikkaa koskevien asetustasoisten säännösten valmistelu oli hallituksen esityksen antamisen ja käsittelyn aikana siinä määrin keskeneräisessä ja eri ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseen liittyvässä vaiheessa, ettei niihin liittyvää kustannusarvioita ollut vielä saatavilla.

Eduskunnalla on Suomen perustuslain 47 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada tarpeelliseksi arvioimansa tiedot. Säännös sisältää yhtäältä valtioneuvoston velvollisuuden oma-aloitteisesti toimittaa eduskunnan tarvitsemat tiedot ja toisaalta velvollisuuden toimittaa eduskunnan pyytämät tiedot (HE 1/1998 vp, s. 97, PeVL 30/2020 vp, s. 5). Antaessaan hallituksen esityksen eduskunnalle ja erityisesti osallistuessaan asian käsittelyyn valiokunnissa valtioneuvosto toteuttaa eduskunnalle perustuslain 47 §:n mukaan kuuluvaa oikeutta saada asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot. Vaikutusarviointiprosessin oikeellisuus ja luotettavuus ovat osa valtioneuvostolle ja ministeriöille kuuluvaa velvollisuutta turvata tämä perustuslaissa säädetty tiedonsaantioikeus.

Kantelussa tarkoitettu hallituksen esitys laiksi eläinten hyvinvoinnista (HE 186/2022 vp) annettiin eduskunnalle 22.9.2022. Tämä hallituksen esitys perustui keväällä 2019

rauenneeseen hallituksen esitykseen (HE 154/2018 vp). Uuden hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana olivat olleet pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman linjaukset sekä useat lainvalmistelun tueksi laaditut kirjallisuuskatsaukset ja selvitykset (MmVM 33/2022 vp, s. 8). Eduskunta hyväksyi lain 1.3.2023 (EV 331/2022 vp).

Hallituksen esityksen liitteenä ei ollut asetusluonnosta turkiseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta kokonaisuudessaan, vaan pelkästään asetusluonnos mainitun asetuksen 11 §:n (juotto ja ruokinta) muuttamisesta.

Eläinten hyvinvointilakia säädettäessä mietintövaliokuntana toiminut maa- ja metsätalousvaliokunta huomautti, että sille annetuissa asiantuntijalausunnoissa tulevien asetusten sisältöön liittyen oli esitetty runsaasti erilaisia näkemyksiä ja huolia. Valiokunta piti laajoja asetuksenantovaltuuksia lähtökohtaisesti perusteltuina ja kannatettavina, mutta totesi samalla, että lain vaikutusten arvioiminen on niiden seurauksena joiltain osin vaikeaa (MmVM 33/2022 vp, s. 9).

Minun ei ole laillisuusvalvonnan keinoin mahdollista jälkikäteen, noin kolme vuotta hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn jälkeen, arvioida eduskunnalle tuolloin esitettyjen tietojen kattavuutta ja luotettavuutta siinä hetkessä. Vaikka asetuksentasoiseen sääntelyyn kohdistuvalla tiedonsaannilla ja erityisesti perusoikeusrajoitusten arvioimisella voi joissain tapauksissa olla hyvinkin paljon merkitystä jo lain säätämisvaiheessa, asetusluonnoksiin liittyvät kustannusarviot saattavat tarkentua myöhemmässä valmistelussa.

Totean lisäksi selvyden vuoksi, että lainsäädäntövalta kuuluu perustuslain 3 §:n 1 momentin mukaan eduskunnalle, joka käyttää tätä valtaansa itsenäisesti. Oikeuskanslerilla ei ole toimivaltaa puuttua eduskunnan hyväksymien lakien, ja tässä tapauksessa eläinten hyvinvointilain, sisältöön.

Otan näin ollen tämän kantelun tutkittavaksi ainoastaan siltä osin kuin se linkittyy turkisasetuksen tämänhetkiseen valmisteluun (säädöstaso). Tarkastelen asiaa kantelun OKV/1327/10/2025 yhteydessä.

2.2 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin ja ministeriön virkamiesten menettely (OKV/1327/10/2025)

Säädöstaso

Kantelijan mukaan valmisteilla olevalla turkisasetuksella säädettäisiin perustuslaissa turvattu perusoikeuden (elinkeinovapaus) rajoituksesta, josta tulisi säätää lailla.

Maa- ja metsätalousministeriö tuo selvityksessään esiin, että eduskunta on asetuksenantovaltuudella antanut valtioneuvostolle lain sallimissa puitteissa harkintavaltaa siinä, miten asetuksella toteutetaan lainsäätäjän tahtoa. Tässä tapauksessa merkityksellisiä ovat myös turkistarhauksen lakkauttamista koskevan kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä esitetyt eduskunnan aiemmat kannanotot, joihin viitataan eläinten hyvinvointilakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa. Kyseisen aloitteen käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta totesi, että asetuksenantovaltuus ei voi olla niin väljä, että elinkeino voitaisiin lopettaa asetuksella (PeVL 18/2013 vp). Eduskunnan tahtotila lakia säädettäessä siis oli, että turkistuotantoa voidaan harjoittaa elinkeinona lain sallimissa puitteissa, ja asetuksenantovaltuutta on tulkittava ja sovellettava siten, ettei asetuksen vaatimuksilla käytännössä aiheuteta elinkeinon loppumista. Kun eläinten hyvinvointilain tarkoituksena oli samalla säätää pitopaikkavaatimuksista siten, että eläimen hyvinvointi tulee paremmin turvattua, eduskunta ei ole lakia säätäessään voinut olettaa, että mitään tiukennuksia ja lisäkustannuksia ei turkisalalle tulisi.

Ministeriö kiinnittää selvityksessään huomiota siihen, että kantelija perustelee väärää säädöstasoa koskevaa väitettään tuottajille aiheutuvien lisäkustannusten kohtuuttomuudella, vaikka sen julkisuudessa ilmoittama tavoite on turkistuotannon lakkauttaminen kokonaan. Ministeriön mukaan kantelija ei siten todellisuudessa koe tuottajille aiheutuvia lisäkustannuksia huolenaiheena tai oikeusturvaongelmana, vaan säädöstasoa koskevan väitteen tosiasiallinen tarkoitus on poliittinen.

Suomen perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeri voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa. Totean, että eläinten hyvinvointilakia koskevan hallituksen esityksen mietintövaliokuntana toiminut maa- ja metsätalousvaliokunta lausui lakia säädettäessä muun muassa seuraavaa: "Vaikka eräitä nyt asetustasolla olevia säännöksiä nostetaan lakitasolle, on lain säännöksiä tarkempien säännösten antaminen edelleen välttämätöntä muun muassa eläinlajikohtaisten erityistarpeiden ja eläimillä harjoitettavaa toimintaa koskevien erilaisten vaatimusten vuoksi. Tutkimustieto eläinten hyvinvointitarpeista lisääntyy jatkuvasti. Lainsäädäntöä on syytä päivittää riittävän usein tutkimustietoon perustuen, mikä on myös asetuksenantovaltuuksien rajoissa mahdollista toteuttaa joustavasti." (MmVM 33/2022 vp, s. 8–9).

Totean toisekseen, että lakien perustuslainmukaisuuden ennakkollinen valvonta eduskunnassa on Suomen oikeusjärjestelmässä uskottu eduskunnan perustuslakivaliokunnalle, jonka

tehtävästä on säädetty perustuslain 74 §:ssä. Tältä kannalta on olennaista, että eläinten hyvinvointilaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 106/2022 vp). Muun muassa eläinten pitopaikkaa koskevat asetuksenantovaltuudet ja samalla säädöstaso ovat siten olleet perustuslakivaliokunnan arvioitavina, eikä se nähnyt valtiosääntöistä estettä niiden hyväksymiselle.

Oikeuskansleri on jo aikaisemmassa ratkaisussaan todennut, että velvollisuuksia ja mahdollisia perusoikeusrajoituksia on jo arvioitu kattavasti eduskunnan toimesta siinä yhteydessä, kun eläinten hyvinvointilakia säädettiin. Ministeriön on käytettävä asetuksenantovaltuutta koskevaa harkintavaltaansa siten, että lainsäätäjän tahto toteutuu. Ratkaisun mukaan asetuksen tehtävä on täsmentää yksityiskohtaisilla ja joustavilla säännöillä sellaista oikeustilaa, joka on jo lailla säännelty. Asetuksen antamatta jättäminen tai hyvin pitkät siirtymäajat tarkoittaisivat lainsäätäjän laissa ilmaiseman tahdon kiertämistä (oikeuskanslerin päätös dnro OKV/444/10/2025).

Turkisasiasetuksen valmistelu ministeriössä

Kantelijan mukaan 12.12.2023 päivätyn turkisasiasetusluonnoksen (jäljempänä vuoden 2023 asetusero) säännöksiä on syytä epäillä muutetun epäasiallisin perustein lausunnoille 22.5.2025 (jäljempänä vuoden 2025 asetusero) lähetettyyn asetuseroeseen nähden. Kantelijan käsityksen mukaan vuoden 2023 asetuserossa olisi ollut sitä valmistelevien virkamiesten tulkinta siitä, miten eläinten hyvinvointilain 37 §:n 1 momenttia olisi asetuserolla tarkennettava, jotta eduskunnan tahto pitopaikkojen tilavaatimusten osalta toteutuisi. Kantelijan käsityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö on myös tehnyt lain ja hyvän hallinnon periaatteiden vastaista yhteistyötä Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton (FIFUR) kanssa. Kantelijan näkemyksenä on, että ministeriö osallisti FIFURin säädösvalmisteluun pykälätekstejä ehdottavana ja ns. hyväksyvänä toimijana.

Maa- ja metsätalousministeriön selvityksen mukaan vuoden 2023 asetuserossa ollut tilavaatimus ei perustunut arviointiin siitä, että juuri kyseisen tilavaatimuksen (vähintään 2,06 neliometriä) tulisi olla pitopaikkojen tilavaatimus. Asetuserossa ollut tilavaatimus perustui sen mukaan vaihtoehtoon, jossa häkkien väliseinä olisi poistettu, mikä olisi mahdollistanut suuremman häkkikoon. Koska vanhojen häkkien muutos olisi ollut teknisesti uudentyypinen ratkaisu, sen käytännön toteuttamiskelpoisuus oli tarpeellista vielä varmistaa. Valmistelun yhteydessä selvisi, ettei väliseinän poisto häkkien välistä olisi ollut yksinkertaista toteuttaa eläinten hyvinvointia turvaavalla tavalla. Ministeriön mukaan kyseistä tilavaatimusta ei tämän vuoksi enää ollut lausunnoille lähteneessä vuoden 2025 asetuserossa.

Siltä osin kuin kantelussa arvostellaan maa- ja metsätalousministeriötä asetuserovalmistelun ulkoistamisesta, ministeriö toteaa selvityksessään, että se on itse vastannut valmistelusta.

Yhteydenpito FIFURin kanssa on liittynyt yritysvaikutusten arviointivaiheeseen ja varsinainen kuulemisvaihe, jossa kaikkia osapuolia kuullaan, on erikseen. Selvityksen mukaan taloudellisten vaikutusten lopullisesta arvioinnista vastasi Luonnonvarakeskus muun muassa FIFURilta saatujen tietojen pohjalta.

Perustuslain 68 §:n 1 momentin mukaan kukin ministeriö vastaa toimialallaan valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelusta ja hallinnon asianmukaisesta toiminnasta. Oikeuskanslerin vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan toimivaltaisella ministeriöllä on harkintavaltaa asetuksen valmistelussa sen perusteena olevan lain asetuksenantovaltuuden sallimissa rajoissa. Oikeuskansleri on myös kiinnittänyt säännönmukaisesti huomiota perusteluiden asianmukaisuuteen ja riittävyteen sekä korostanut säädösvalmistelun ohjeiden noudattamista.

Lainvalmistelun prosessioppaan mukaisia perusvalmistelun työvaiheita ovat tietopohjan kokoaminen, ratkaisuvaihtoehdot ja niiden vaikutusten arviointi ja esitysluonnoksen laatiminen. Tarvittaessa perusvalmistelua varten tilataan tutkimuksia tai selvityksiä. Perusvalmistelun jälkeen esitysluonnoksesta pyydetään kirjallisia lausuntoja, joiden avulla varmennetaan muun muassa hankkeen tietopohjan ja perusteluiden laatua. Lausuntokierroksen tavoitteena on säädösvalmistelun avoimuus ja hyvä laatu. Kuulemisen avulla pyritään selvittämään valmisteltavaan asiaan liittyvät erilaiset näkökohdat, vaikutukset ja käytännön toteuttamismahdollisuudet. Lainvalmistelun kuulemisoppaan mukaan asetusluonnosta koskevan lausuntopyynnön liitteenä tulee olla saatavana luonnos esittelymuistioksi, jonka sisältöön sovelletaan soveltuvin osin samoja vaatimuksia kuin hallituksen esitysluonnokseen.

Lausuntopalvelusta ilmenee, että maa- ja metsätalousministeriö pyysi turkisasetusluonnoksesta lausuntoja 36 taholta ja sai yhteensä 47 lausuntoa ([VN/14432/2025](#)). Se, mitä muita sidosryhmiä kuin FIFURia ministeriö on mahdollisesti kuullut ennen lausuntokierrosta, ei käy ilmi ministeriön selvityksestä. Säädösvalmistelun ulkoistamisen on oikeuskanslerin tulkintakäytännössä katsottu viittaavaan esimerkiksi siihen, että ministeriö käyttää konsulttia hallituksen esityksen jatkovalmistelussa (ks. esim. oikeuskanslerin päätös dnro OKV/1225/10/2022). Minulla ei näistä syistä ole perusteita yhtyä näkemykseen siitä, että ministeriö olisi ulkoistanut säädösvalmistelun käsillä olevassa tapauksessa.

Toisekseen totean, että vasta jatkovalmistelussa päätetään säädöksen lopullisesta sisällöstä ja tehdään esitysluonnokseen tarvittavat muutokset lausuntopalautteen pohjalta. Turkisasetuksen valmistelu maa- ja metsätalousministeriössä on tätä ratkaisua annettaessa kesken. Esimerkiksi apulaisoikeuskansleri edellytti asetusluonnoksesta antamassaan lausunnossa erinäisten seikkojen parempaa perustelemista jatkovalmistelussa ja kiinnitti samalla ministeriön vakavaa huomiota asetukseen ehdotettavien siirtymäaikojen pituuteen (apulaisoikeuskanslerin lausunto dnro OKV/1220/21/2025). Tässä yhteydessä on paikallaan vielä korostaa, että

lausuntomenettelyn jälkeinen jatkovalmistelu ja asetuksen viimeistely valtioneuvoston yleisistuntoa varten tulee tehdä ministeriössä virkatyönä ja virkavastuulla.

Eduskunnan tiedonsaantioikeus

Kantelija pitää eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteutumisen kannalta puutteena sitä, että kansanedustaja Tiina Elon (vihr) kirjalliseen kysymykseen¹ annetussa vastauksessa ei ollut mainittu Luonnonvarakeskuksen tekemää yrityskustannuslaskelmaa eikä sitä, miten ministeriön virkamiehet olivat muuttaneet omaa tulkintaansa eläinten hyvinvointilain 37 §:n 1 momentin vaatimuksista. Kantelijan mukaan tämä olisi ollut tarpeen, jotta eduskunta olisi voinut tarkastella asiaa lainsäädäntötehtävänsä valossa.

Ministeriö arvioi omassa selvityksessään, että kirjalliseen kysymykseen vastaaminen on ollut asianmukaista. Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin vastauksessa on tuotu esiin, että asetuksen valmistelussa on kuultu monipuolisesti eri asiantuntijoita, mukaan lukien eläinten hyvinvointitutkijoita, sekä elinkeinon, tutkimuksen, eläinsuojelujärjestöjen ja valvontaviranomaisten edustajia. Eläinten hyvinvoinnin turvaamisen osalta on tuotu esiin, että asetusuudistuksen tavoitteena on lisätä pitopaikkojen monipuolisuutta sekä kiinteillä että irrallisilla uusilla varusteilla ja muilla virikkeillä. Lisäksi eläinten pitopaikkojen tilavaatimuksia on tarkoitus suurentaa. Vastauksessa on siten vastattu niihin asioihin, joista on kysytty. Kysymys ei ole koskenut tuottajille aiheutuvia kustannuksia eikä ministeriössä valmisteltavien asetusluonnosten eroa aiempiin luonnoksiin nähden. Vastauksessa on myös todettu, että turkisasetus lähetetään lausunnoille myöhemmin keväällä, mikä myös tapahtui.

Perustuslain 45 §:n 1 momentin mukaan kansanedustajalla on oikeus tehdä ministerin vastattavaksi kysymyksiä tämän toimialaan kuuluvista asioista. Kysymysten tekemisestä ja niihin vastaamisesta säädetään eduskunnan työjärjestyksessä. Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:n mukaan kysymys annetaan sisällöltään täsmällisenä puhemiehelle, joka toimittaa kysymyksen valtioneuvostolle. Kysymys voidaan tehdä myös valtiopäivien ollessa keskeytettynä. Vastaus kirjalliseen kysymykseen annetaan 21 päivän kuluessa siitä, kun kysymys toimitettiin valtioneuvostolle. Tieto eduskunnalle saapuneista vastauksista kirjallisiin kysymyksiin merkitään täysistunnon pöytäkirjaan.

Kansanedustajien kirjallisissa kysymyksissä on kyse demokratian toteutumisen kannalta merkittävästä instrumentista ja osaltaan myös perustuslain 47 §:ssä turvattun eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteutumisesta. Kirjallinen kysymys voi koskea ministerin toimialaan kuuluvia laajempia asiakokonaisuuksia tai yksittäistä asiaa, mutta toisaalta myös ministeriössä

¹ Kirjallinen kysymys KK 38/2025 vp (20.2.2025): Aikooko hallitus ryhtyä toimiin turkisalan hallitukseksi alasajamiseksi Ruotsin mallin mukaisesti ja miten hallitus varmistaa, että turkisasetus valmistellaan avoimesti ja laajasti asiantuntijoita kuullen ja että se sisältää riittävät vaatimukset eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi uusimman tutkitun tiedon mukaisesti?

valmisteltavina olevia tai muusta syystä ajankohtaisina pidettäviä laajempia kysymyksiä, joihin kysytään toimivaltaisen ministerin kantaa tai näkemystä asiaan.

Ministeriöt vastaavat valtioneuvoston ohjesäännön mukaisesti oman toimialansa asioihin liittyvien kirjallisten kysymysten vastausten valmistelusta. Kysymys jaetaan asiasta vastaavalle ministerille riippumatta siitä, mihin ministeriin kysymyksessä viitataan tai keneltä kansanedustaja pyytää vastausta. Jos kysymys liittyy usean ministerin vastuualueeseen, kysymys jaetaan sen ministerin vastattavaksi, jolle kysymyksen pääosin katsotaan kuuluvaksi. Tällöin asianomainen ministeriö koordinoi vastaamista ja pyytää muut vastausosat muilta ministereiltä. (Ministerin käsikirja, s. 123.)

Eduskunnan työjärjestys asettaa raamit kirjallisten kysymysten tekemiselle ja niihin vastaamiselle, mutta ei sisällä tarkempia säännöksiä siitä, miten tai millä tarkkuudella kirjalliseen kysymykseen tulee vastata. Myöskään ministerin käsikirjasta ei tällaista ohjeistusta ole saatavilla. Yleisesti voitaneen joka tapauksessa todeta, että vastaukset kirjallisiin kysymyksiin ovat useimmiten verrattain lyhyitä ja niissä voi, kysymysten luonteesta ja sisällöstä riippuen, olla mukana myös ministerin poliittisia painotuksia.

Valtioneuvoston jäsenet toimivat virkavastuun alaisina vastatessaan heille tehtyyn kirjalliseen kysymykseen toimialaansa kuuluvassa asiassa (OKV/1605/1/2018). Vaikka mikään ei olisi estänyt ministeri Essayahia mainitsemasta myös Luonnonvarakeskuksen laatimaa yrityskustannuslaskelmaa vastauksessaan, hän ei arvioni mukaan, asiaa koskeva sääntely ja kysymyksessä olleen vastauksen kokonaisuus huomioon ottaen, ole menetellyt asiassa lain tai virkavelvollisuuksiensa vastaisesti.

2.3 Oikeuskanslerin ratkaisun (OKV/444/10/2025) huomioiminen

Käsillä olevassa kantelussa viitattu oikeuskanslerin ratkaisu liittyi kanteluun, jossa maa- ja metsätalousministeriötä arvosteltiin siitä, että sen valmistelemiin eläinten hyvinvointilain nojalla annettaviin asetuksiin sisältyi poikkeuksellisen pitkiä siirtymäaikoja. Oikeuskansleri painotti ratkaisussaan sitä, että asetus ei ole itsenäinen sääntelyinstrumentti, vaan sen tehtävä on täsmentää yksityiskohtaisilla ja joustavilla säännöillä sellaista oikeustilaa, joka on jo lailla säännelty. Maa- ja metsätalousministeriön tuli ilmoittaa 1.10.2025 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt lainsäätäjän tahdon toteutumisen varmistamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriön oikeuskanslerille toimittamassa selvityksessä todetaan, että lausunnoille (22.5.-18.8.2025) lähtenyt turkisasiäsetuksen esittelymuistiota täsmennettiin oikeuskanslerin ratkaisun perusteella. Turkisasiäsetuksen jatkovalmistelu ja siihen liittyvien siirtymäaikojen ja niiden pituuden arviointi ja valmistelu ovat vielä kesken ministeriössä.

Selvityksen mukaan turkisasetus pyritään saamaan valtioneuvoston käsittelyyn tämän syksyn aikana.

3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Pidän tärkeänä, että oikeuskanslerin aikaisemmassa ratkaisussa esitetty käsitys turkiasetukseen sisällytettävien siirtymäaikojen pituudesta samoin kuin apulaisoikeuskanslerin turkiasetusluonnosta koskevassa lausunnossa esitetyt näkemykset huomioidaan asetuksen virkavastuulla tehtävässä jatkovalmistelussa. Pyydän maa- ja metsätalousministeriötä toimittamaan turkiasetuksen ja sitä koskevan esittelymuistion ennakkotarkastettavakseni ennen esittelyä valtioneuvoston yleisistunnolle.

Kantelut eivät muutoin anna aihetta toimenpiteisiini ainakaan tässä vaiheessa.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Janne Salminen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Heli Honkapää